

Náhrady odmien za reprografiu Autori výtvarných diel

Ste ilustrátor, fotograf, maliar, sochár, dizajnér, alebo iný výtvarník?

Boli Vaše diela za posledné tri roky zverejnené v knihe, časopise, novinách či na internete?

Ak ste odpovedali na obe otázky áno, máte nárok na náhradu odmeny za reprografické kopírovanie Vašich diel. Viete o tom?

Nezáleží, či ste členom LITA alebo nie, stačí, ak vyplníte tlačivo nahlášky použitia a do 30. apríla 2010 ju pošlete na adresu LITA.

Čo je to reprografické rozmnožovanie?

Použitie diel výtvarného umenia v novinách, časopisoch, knihách, či iných tlačných materiáloch je vlastne vyhotovením ich rozmnožením, na ktoré musí autor udeliť súhlas. V súčasnosti je ale technicky možné, aby noviny, časopisy a knihy a tým aj diela v nich zobrazené, boli ďalej rozmnožované. Reprografické rozmnožovanie (na papier alebo podobný podklad) je teda ďalším, sekundárnym rozmnožovaním. Ide napr. o rozmnožovanie na kopírke.

Prečo nedostanem odmenu za toto použitie zakaždým, keď si niekto reprograficky okopíruje moje dielo ako napríklad vtedy, keď ilustrujem knižku alebo poskytnem svoje fotografie do časopisu?

V prípade primárnych použití (napr. uverejnenia ilustrácie v detskej knižke, fotografie v časopise) vzniká priamy vzťah medzi autorom a používateľom. Autor preto môže za odmenu udeliť súhlas na použitie jeho diel priamo používateľovi. Pri reprografickom rozmnožovaní však osoby, ktoré si diela kopírujú nemajú priamy vzťah s autorom. Je veľmi náročné a ťažko realizovateľné, aby si tieto osoby pred každým kopírovaním získavali súhlas autora a platili mu odmenu.

Je reprografické rozmnožovanie legálne? Nie je potrebné, aby autor udelil súhlas aj na takéto rozmnožovanie jeho diel?

Zásadou autorského práva je právo autora udeľovať súhlas na každé použitie jeho diel. V tomto prípade však ide o výnimku stanovenú autorským zákonom. Za účelom prístupnosti reprografického kopírovania pre verejnosť a tiež s ohľadom na hospodárnosť celého procesu, priamo autorský zákon povoľuje diela reprograficky kopírovať bez uhradenia autorskej odmeny.

Z tohto dôvodu vzniká autorom ekonomická ujma, ktorú je potrebné kompenzovať. Autorský zákon preto priznáva autorom náhrady odmien.

Čo sú to náhrady odmien, kto ich platí a prečo?

Náhrady odmien sú sumy, ktoré platia výrobcovia a dovozcovia reprografických zariadení (napr. kopírokov, skenerov, faxov, osobných počítačov) a osoby poskytujúce reprografické služby za odplatu (prevádzkovatelia „copy shopov“). Povinné osoby a presnú výšku náhrad stanovuje autorský zákon. Ide o malé, zákonom určené sumy, ktoré predstavujú „náhradu“ za to, že za reprografické rozmnožovanie sa neplatí autorom odmena.

Kto vyberá náhrady odmien?

Náhrady odmien vyberá organizácia kolektívnej správy LITA, Autorská spoločnosť, na základe autorského zákona a v súlade s Oprávnením Ministerstva kultúry SR.

Kto rozhoduje o spôsobe rozdeľovania náhrad a na základe čoho sa stanovil tento spôsob?

Sú to samotní autori. V prvej etape Výbor LITA (najvyšší volený orgán LITA zložený zo zástupcov autorov) schvaľuje del'bu medzi autormi textovej časti, výtvarnej časti a vydavateľmi. Táto del'ba je dohodnutá na základe zvyklostí, vrátane medzinárodných skúseností, na zasadnutí Reprografickej komisie, ktorú tvoria zástupcovia autorov a vydavateľov a je poradným orgánom Výboru. Rozhodnutie Reprografickej komisie sa prijíma jednomyseľne.

Náhrady odmien pre autorov výtvarnej časti sa rozdeľujú individuálne. Spôsob rozdeľovania je určený v Rozúčtovacom poriadku LITA, ktorý sa prijíma hlasovaním autorov na Valnom zhromaždení. Podklady pre rozhodovanie pripravuje Výbor na základe návrhov svojho poradného orgánu, Výtvarnej komisie, zloženej zo zástupcov autorov výtvarných diel pre oblasti maľby, sochárstva, fotografie, grafiky, karikatúry a iných oblastí výtvarného umenia.

Čo zohľadňuje spôsob rozúčtovania?

Vzhľadom na charakter slovenskej právnej úpravy nie je možné presne určiť ktoré diela boli skutočne kopírované. Preto majú byť náhrady odmien rozdelené medzi tých autorov, u ktorých je objektívna možnosť, že ich diela boli kopírované. Objektívna možnosť existuje u tých diel, ktoré sú verejnosti prístupné. Kopírované sú napríklad odborné publikácie, detské knižky, komiksy, obaly CD, letáky, diela karikatúry na internete.

Základným kritériom rozúčtovania je (a) médium, v ktorom bolo dielo výtvarného umenia použité – či išlo napr. o knihu, časopis, alebo webovú stránku. Ďalej, Rozúčtovací poriadok LITA zohľadňuje (b) rok použitia diela (relevantné sú tri kalendárne roky

späťne). Posledným kritériom je (c) počet diel použitých v printových médiách a na internete.

Prečo sa podľa Rozúčtovacieho poriadku LITA v nahláške vyplňajú aj predchádzajúce roky? A prečo práve tri roky?

Náhrady odmien sa distribuujú autorom vždy jedenkrát za rok – rozdeľujú sa odmeny vybrané za predchádzajúci kalendárny rok. Rozúčtovací poriadok je pritom založený na zásade objektívnej možnosti kopírovania – teda toho, ktoré diela mohli byť v priebehu kalendárneho roka kopírované. Za tým účelom, aby bolo spektrum diel, ktoré mohli byť kopírované a majú byť zaradené do rozúčtovania čo najreprezentatívnejšie, Rozúčtovací poriadok zohľadňuje použitia počas troch rokov späťne. Rozhodnutie o tom, že sa majú zohľadňovať práve tri predchádzajúce roky prijali autori na Valnom zhromaždení LITA.

Mám nárok na náhradu odmeny?

Ak boli Vaše diela výtvarného umenia za posledné tri roky použité v knihe, časopise, novinách, v iných tlačných materiáloch či na internete, máte nárok na náhradu odmeny.

Čo musím urobiť, aby som dostal náhradu odmeny?

Ak chcete, aby Vám bola vyplatená náhrada odmeny, stačí vyplniť tlačivo nahlášky použitia a do 30. apríla 2010 ju zaslať na adresu: LITA, autorská spoločnosť, Mozartova 9, P.O. Box 28, 810 01 Bratislava 11. Ak Vám je pri vyplňaní nahlášky niečo nejasné, neváhajte sa na nás obrátiť aj telefonicky na tel. č. 02/ 6720 9321, 6720 9301, alebo emailom na adresu vytvarne@lita.sk

Prečo mám posielat' nahlášku? Prečo si použitia nemôže LITA sledovat' sama?

Autor má najväčšiu možnosť sledovať použitia svojich diel; zaslaním nahlášky si zároveň uplatňuje vyplatenie náhrady odmeny. LITA nemá kapacitné možnosti sledovať všetky použitia diel všetkých autorov. Radi Vám však poskytneme aktívnu súčinnosť.

Čo ak si nepamätám, kde všade boli moje diela publikované? Čo ak boli moje diela publikované len v niektorých rokoch?

Do nahlášky vpište tie použitia, o ktorých viete. Neprekáža, ak budú vyplnené len niektoré kolonky, alebo ak budú uvedené použitia len za niektoré roky. Do budúcnosti však odporúčame zaznamenávať použitia Vašich diel, budete môcť presnejšie vyplniť nahlášku a uplatniť si náhradu odmeny.

Ako sa vyplní nahláška?

Návod na vyplnenie nahlášky nájdete na druhej strane tohto letáka. Ak máte akékoľvek nejasnosti, neváhajte sa na nás obrátiť.

Ako správne vyplniť nahlášku

Do jednoduchej tabuľky je potrebné vpísať počet použitých diel v jednotlivých druhoch printových médií, prípadne na internete v priebehu 3 predchádzajúcich rokov.

Blížšiu identifikáciu použitia (názov knihy, časopisu, číslo, strana, adresa web stránky, a pod.) uveďte na zadnej strane nahlášky, alebo v osobitnej prílohe.

Čo sa považuje za dielo?

Dielo, ktoré je chránené autorským zákonom, a teda sa naň prihlíada pri vyplňaní nahlášky, musí byť výsledkom vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora, mať umelecký charakter a vyjadrenie v podobe vnímateľnej zmyslami. Za dielo sa teda nepovažuje výsledok mechanickej, rutinnej činnosti, ktorý nemá umelecký charakter.

Je potrebné vyplniť všetky tri roky uvedené v nahláške?

V nahláške sa uvádzajú použitia za tri predchádzajúce roky, tzn. za 3 kalendárne roky uvedené v nahláške. Je totiž objektívne možné, že reprograficky kopírované boli nielen diela použité v poslednom roku, ale aj diela publikované v predchádzajúcom období. Ak ste v niektorom roku nezaregistrovali žiadne použitie, kolonku ponechajte prázdnu, alebo napíšte „0“. Avšak autor, ktorý si zaslal nahlášku minulý rok a dodatočne nezistil žiadne ďalšie použitie svojich diel v predchádzajúcich dvoch rokoch, stačí ak vyplní iba kolónky za posledný rok.

Pri ilustráciách kníh sa uvádza počet kníh, ktoré autor ilustroval, alebo počet uverejnených ilustrácií?

Uvádza sa počet ilustrácií, nakoľko reprograficky kopírovaná mohla byť každá z ilustrácií.

Akým spôsobom sa uvádza grafický dizajn (resp. layout) kníh, časopisov, letákov, prípadne iných printových materiálov?

Pri knihách sa za jednotku považuje grafický dizajn knižnej publikácie ako celku; ak si vytvorenie obálky vyžadovalo osobitnú tvorivú činnosť, obálka predstavuje taktiež jednotku. V prípade autorského riešenia dizajnu časopisov, sa za jednotku považuje grafický dizajn časopisu; jednotkou nie sú jednotlivé čísla časopisu, ani strany časopisu. Ak si vytvorenie obálky časopisu vyžadovalo osobitnú tvorivú činnosť, obálka predstavuje taktiež jednotku.

V prípade letákov a ostatných printových materiálov sa postupuje analogicky; v zásade platí, že jednotkou je grafický dizajn 1 printového materiálu.

Ako sa má uviesť grafický dizajn web stránok?

Jednotkou je grafický dizajn jednej webovej stránky, ktorý sa uvádza v kolonke Ab)! Podsekcie web stránky sú jednotkou, iba ak majú iný dizajn ako hlavná stránka.

Akým spôsobom mám uviesť diela použité na rôznych webových stránkach? Môžem započítať aj diela uvedené na vlastnej webovej stránke?

Diela použité na webových stránkach, vrátane vlastnej stránky, spočítajte a uveďte v kolonke Ae) alebo Af). Započítavajú sa aj diela uverejnené na vašej webovej stránke, aj tieto diela môžu byť kopírované. To isté dielo linkované z podstránok tej istej web stránky a jeho thumbnail sa započítava iba raz.

Akým spôsobom sa nahlasuje použitie log, erbov a podobných diel?

V prípade, ak je dielo podstatnou obsahovou súčasťou knihy, časopisu alebo web stránky (napr. internetová stránka zaoberajúca sa heraldikou, erbmi) a kopírovanie priamo smeruje k vyhotoveniu rozmnženiny loga (erbu), takéto použitie sa uvedenie do kolónky Aa) až Ae). V knihách, časopisoch a na stránkach, kde je logo (erb) použité v rámci odkazov na organizátorov, sponzorov a pod., uvedené použitie sa zaznamená do kolónky Af).

Nahlasujú sa aj diela použité na billboardoch, abribusoch a pod.?

Nie, tieto diela sa nezapočítavajú, nakoľko pravdepodobne nebudú reprograficky rozmnožované. Náhrady odmien sa totiž vyberajú len za poskytovanie reprografických služieb a výrobu alebo dovoz takých reprografických zariadení, ktoré billboardy priamo kopírovať neumožňujú.

Nahlasujú sa aj diela použité na tričkách, šiltovkách a pod.?

Nie, tieto diela sa nezapočítavajú, nakoľko nemôžu byť reprograficky rozmnožované.

Nahlasujú sa aj diela použité v zahraničí?

Nie, tieto diela sa nezapočítavajú, nakoľko náhrady odmien sa vyplácajú zo súm vybraných od výrobcov a dovozcov reprografických zariadení (kopírokov, skenerov, faxov, príp. osobných počítačov) a osôb poskytujúcich reprografické služby za odplatu (prevádzkovateľov „copy shopov“), pôsobiacich v Slovenskej republike.

Akým spôsobom sa nahlasujú diela použité v rámci reklamnej kampane na rôznych materiáloch (napr. fotografia)?

Za jednotku sa považuje druh reklamného materiálu. Ak bolo to isté dielo (napr. fotografia) použité napr. v inzerátoch/reklame

formátu 1/1 novinovej strany, 1/2 novinovej strany, 1/4 strany týždenníka, na plagáte formátu A3, letáku formátu A5 a na webovej stránke, je potrebné uviesť počet použitých 6 v kolonke Ae).

Na záver

Rozdeľovanie náhrad odmien je komplikovaný proces, ktorému predchádza cesta hľadania správneho rozúčtovacieho mechanizmu. Sme si vedomí, že rozdeľovanie za súčasných podmienok nemôže byť úplne objektívne, našou snahou však ostáva, aby spôsob prerozdelenia do najvyššej možnej miery zabezpečil vyplatenie náhrad odmien tým autorom, ktorých diela boli v najvyššej miere kopírované.

V prípade nejasností pri vyplňaní nahlášky sa na nás neváhajte obrátiť telefonicky na tel. č. 02/ 6720 9321, 6720 9301, alebo emailom na adresu vytvarne@lita.sk. Na tieto kontakty adresujte aj ďalšie otázky a pripomienky.

Nahláška použitia diel výtvarného umenia a fotografie v tlačných médiách a na internete

Autor: .....
Adresa: .....
Telefón: ..... Email: .....

Náhrady odmien si želim uhradiť:

- na číslo účtu a kód banky: .....
 poštovou poukážkou

Autor je/ nie je platcom DPH.

O možnosti zaslania tejto nahlášky ste sa dozvedeli:

- z novin, časopisov, rádia priamo v LITA
 z internetovej stránky LITA od kolegu, známeho
 nahlášku som si už podával/a iné .....

Prosím uveďte počet Vašich diel, ktoré boli publikované v tlačných médiách a na internete v priebehu uvedených rokov:

	2009	2008	2007
Aa) dielo ¹ použité v knižných, katalógoch výstav a kalendároch umelecko-reprezentatívneho charakteru			
Ab) dielo použité v umeleckých časopisoch, iných umeleckých tlačovinách a dielo grafického dizajnu ²			
Ac) dielo použité v týždenníkoch a mesačníkoch, ktoré nemajú charakter podľa písm. ab)			
Ad) dielo použité v denníkoch a v kalendároch, ktoré nemajú charakter podľa písm. aa)			
Ae) dielo použité v komerčných a inzertných tlačovinách a na internete (dielo použité na web stránkach)			
Af) erb, logo alebo podobné dielo použité na internete (dielo použité na web stránkach), ktoré nie je hlavnou obsahovou súčasťou web stránky			

Zárovň (napr. na zadnú stranu, alebo do prílohy) uveďte bližšiu identifikáciu príslušného média, kde boli Vaše diela uverejnené (napr. názov, číslo, strana; knižná publikácia, časopis, katalóg, web stránka atď.). **Neidentifikovateľné použitie nie je pre rozúčtovanie odmien relevantné!** Autor, ktorý si zaslal nahlášku minulý rok a dodatočne nezistil žiadne ďalšie použitie svojich diel v predchádzajúcich dvoch rokoch (t.j. 2008, 2007), stačí ak vyplní iba kolónky za rok 2009.

..... miesto a dátum ..... podpis

Upozornenie: Dielo, ktoré je chránené autorským zákonom, a teda relevantné z hľadiska náhrady odmien za reprografické rozmnožovanie (dielo výtvarného umenia, dielo grafického dizajnu) je výsledkom vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora, ktoré má umelecký charakter a je vyjadrené v podobe vnímateľnej zmyslami. Za relevantné dielo sa teda nepovažuje výsledok mechanickej, rutinnej činnosti, ktorý nemá umelecký charakter.

¹ dielom sa rozumie dielo výtvarného umenia, napr. maľba, kresba, náčrt, ilustrácia, socha, fotografické dielo a dielo úžitkového umenia

² dielom grafického dizajnu sa rozumie aj dizajn webových stránok, kníh a časopisov